

Cocon

Jaargang 20

Juli 2020

BESTUUR van de FNG:

Jack Keijzer	voorzitter	tel: 0638546808
Hans Suringa	penningmeester	NL 25 INGB 0008400643 t.n.v. de FNG
Wicky van der Meijs	bestuurslid	
Rien Verbiest	bestuurslid	
Sandra Bindi	bestuurslid	

Cocon

Paul Kuiper	tel. 074-2439826	kuiper.p@tiscali.nl
Rien Verbiest	tel. 06-51346075 / 023-5263518	rienverc@xs4all.nl
Kim Gijsbertsen	tel: 06-14023903	
Romana Winter	tel: 06-10864082	romana.winter@hotmail.com

Gastschrijvers:

Jan Bouman
Gert Jan Slump

Reacties, verhalen, gedichten en nieuws graag zenden naar:

Rien Verbiest
Rechthuisstraat 24
2024ED HAARLEM

De Cocon is een kwartaaluitgave van de Federatie Nabestaanden Geweldslachtoffers
en als zodanig te vinden op de website van de FNG.

Toezending van een hard-copie is mogelijk aan alle ingeschrevenen van de FNG.

De volgende Cocon verschijnt uiterlijk op 1 oktober 2020

Kopij vóór 1 september 2020 sturen naar het redactieadres.

De redactie behoudt zich het recht voor (te lange) bijdragen indien nodig in te korten.

VAN DE REDACTIE

Deze Cocon staat vol met verhalen rond corona en ik wil proberen dit woord in dit verhaal te vermijden.

En daarom kijk ik naar de voorplaat en laat mijn gedachten de vrije loop, waarbij ik het gevaar loop dat al die gedachten niets te maken hebben met de gedachten die Rien had toen hij deze tekening maakte.

In de kerk waar ik organist ben, is het de gewoonte dat het, nadat de dominee de preek heeft beëindigd dan geruime tijd stil is. En dan ben ik als organist aan de beurt om het kopje 'Orgelspel' in te vullen. Dan probeer ik altijd om de sfeer van de preek weer te geven in muziek. Meestal baseer ik mijn improvisatie dan op een lied dat mij al luisterende binnengevallen is. Ik besef heel goed dat lang niet alle luisteraars dat lied kennen, dus probeer ik met gebruikmaking van de noten van de bijbehorende melodie toch een muzikale sfeer te scheppen die men verstaat. Na afloop krijg ik dan wel eens reacties en het is frappant om dan te horen dat sommigen precies hebben gevoeld wat ik bedoelde. Maar net zo vaak gebeurt het dat iemand iets totaal anders heeft beleefd. En dat vind ik eerlijk gezegd prachtig.

Ik ben wel eens bang dat ik met mijn muziek de plank volkomen mis sla en dat er in het hoofd van de dominee iets heel anders heeft gespeeld. Maar ik geloof niet dat dat erg is.

En zoiets kan natuurlijk ook gebeuren als ik met mijn gedachten speel die opkomen bij het zien van Riens werkstuk. Het zij zo.

Een van de gemeenste uitvindingen vind ik prikkeldraad. Als ik het goed heb bestond het IJzeren Gordijn ook uit van die rollen prikkeldraad. En dat had een afschrik wekkende functie. Gelukkig is het verdwenen.

Een aardige omschrijving kwam ik eens tegen in een cryptogram: "Sekslijn". U snapt de oplossing al: prikkeldraad.

Maar dan is daar die afgescheurde lap. Waar heeft die bij gehoord? Waar is die afgescheurd? Ooit is die lap deel geweest van pakweg een verjaardagsjurk. Maar die jurk is er niet meer. Waar is degene gebleven die die jurk heeft gedragen? Staat die lap symbool voor iets dat er niet meer is? Voor iemand die er niet meer is? Voor een geliefde die er niet meer is? Wie zal het zeggen?

Maar die lap komt wel heel hevig bij mij binnen. We hebben in onze woonkamer een kastje staan met daarop herinneringen aan Maaïke: haar horloge, haar bril, haar lepeltje, haar sleutelhanger, een foto van haar met haar kleine zusje. Allemaal herinneringen aan degene die er niet meer is. Die zelf uit ons leven is gescheurd, die zelf uit haar leven is gescheurd.

En weer kijk ik naar Riens plaat en zie dan plotseling dat die lap wel een stuk van een Schotse kilt zou kunnen zijn. En hup – daar komen weer andere associaties naar boven: Maaïke speelde doedelzak in een Concord Pipe Band. We hebben een foto van haar in een compleet Schots uniform – een prachtmeid. Maar dat was ze los van dat uniform ook al.

Op Moederdag kwam geheel onverwacht een van onze kinderen op bezoek. Met een eigen kopje, een eigen lepeltje en op anderhalve meter afstand (ik ontkom er toch niet aan!). Maar wat was het fijn!

Een ander kind belt elke woensdagavond even op om even contact te hebben en te vragen hoe het met ons gaat: we zijn qua leeftijd echt wel een risicogroep.

En later kwam plotseling ons derde kind met man en kinderen (2, 5 en 6 jaar oud). Op gepaste afstand bleven de kleinkinderen voor de deur staan, maar het knuffelmoment liet niet lang op zich wachten. Het was goed.

Wat kun je in deze wonderlijke tijd blij zijn met zulke momenten. En wat mis je dat ene kind dat er niet meer is, maar die soms toch wel heel dichtbij is.

Wij van de redactie hopen dat u door het lezen van deze bijzondere Cocon geprikkeld wordt om het leven te leven zoals het zich aandient.

Namens de redactie,

Paul Kuiper

Als eerste wil ik de hoop uitspreken dat het goed gaat met u, uw familie, uw vrienden en uw kennissen. Gezondheid is per definitie geen vanzelfsprekendheid, maar in deze tijd al helemaal niet.

Toen ik mijn vorige stukje voor de Cocon schreef, zag de wereld er toch volstrekt anders uit. We konden gewoon naar elkaar toe. We konden elkaar gewoon knuffelen. We konden gewoon op vakantie. We konden gewoon werken. We konden gewoon naar school. We konden gewoon in de trein stappen. We konden gewoon op een terras zitten. We konden gewoon naar een restaurant gaan. We konden gewoon naar de kapper gaan.

Vanuit China kwamen begin van het jaar plotsklaps verontrustende verhalen over een eng virus dat zelfs mensenlevens kostte; het Coronavirus of om wat preciezer te zijn Covid-19.

Menigeen in Europa zal gedacht hebben dat het wel over zou waaien, maar het waaide niet over. Plotseling was er de “brandhaard” in het noorden van Italië zo kwam het ook in de rest van de wereld, ook in Nederland. Gevolg: alles wat ik hierboven schreef als “gewoon” is niet meer gewoon. Alles we hiervoor gewoon konden doen, kan niet meer gewoon. “Het nieuwe abnormaal” heb ik het wel eens genoemd.

Goddank lijkt het erop dat het virus onder controle is en dat we steeds meer mogen, maar voorlopig zal het niet meer zo worden als hoe het 5 maanden geleden was.

Dat betekent, naast de beperkingen in uw privéleven, ook het nodige voor onze bijeenkomsten. Lotgenoten ontmoeten elkaar de afgelopen maanden niet. Een aantal bijeenkomsten hebben wij al gecancelled en niet uitgesloten is dat er meerdere bijeenkomsten komen die niet doorgaan.

Het bestuur wil geen enkel risico lopen met dit virus. Normaal gesproken zouden wij bijvoorbeeld het eerste weekend van juli gaan varen met veel lotgenoten. De aanleiding van deze boottocht was dat het lotgenotencontact 25 jaar geleden tot stand is gekomen. Jef Rijsbergen heeft toentertijd de VOVK opgericht. Jef heeft zich in die tijd ingespannen voor het spreekrecht en met succes.

Martin Roos heeft later de stichting Aandacht Doet Spreken opgericht. Bij deze organisatie konden alle nabestaanden zich aanmelden. Ook Martin heeft veel voor de nabestaanden betekend. Hij heeft op deuren van de Tweede-Kamerleden gerammeld, net zo lang tot Joost Eerdmans en Fred Teeven de deuren openden. Vanaf dat moment vonden er gesprekken plaats tussen nabestaanden en de politiek. Ik wil Jef en Martin dan ook erg veel dank zeggen voor wat zij betekend hebben voor de nabestaanden. In het Noorden was er ook nog een vereniging, VVRS. Deze was met name in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe actief.

De rode draad van alle drie de organisaties was eigenlijk: bijeenkomsten organiseren waar lotgenoten elkaar konden treffen om met elkaar in gesprek te gaan en opkomen voor de belangen van nabestaanden. En met succes. Uiteindelijk hebben de besturen van de lotgenotenorganisaties de krachten gebundeld door deze drie organisaties op te heffen en één landelijke organisatie op te richten: de FNG.

Er is de afgelopen 25 jaar veel ten goede veranderd: spreekrecht, voorschotregeling, betere regeling voor pleegkinderen, geen verplichte bezoeken voor kinderen waarvan de ene ouder de andere ouder vermoord heeft, een goede plek in de rechtszaal, invoering wet positieverbetering slachtoffers/nabestaanden, casemanagers bij Slachtofferhulp Nederland, informatievoorziening inzake detentieverloop, Fonds Slachtofferhulp dat ons niet alleen met raad en daad bij staat, maar ook ons financieel ondersteunt opdat wij als lotgenotenorganisatie allerlei (herdenkings) bijeenkomsten kunnen organiseren. Dat alles en nog meer hebben wij als groep van nabestaanden toch maar mooi voor elkaar gekregen. Niet zozeer voor onszelf, maar voor de anderen opdat zij niet hoeven mee te maken wat velen van u hebben mee moeten maken, naast het onmetelijke leed dat er al was vanwege de moord op uw dierbare.

In het Elseviers Weekblad, het Noord-Hollands Dagblad en Trouw hebben Jef Rijsbergen en ik een interview gegeven over 25 jaar lotgenotenorganisatie, zie hiervoor de nieuwspagina van onze website: www.fngnederland.nl.

Er is nog volop werk aan de winkel en samen met u hopen we ook de komende jaren stapjes te maken; verhoging straffen jeugdstrafrecht, betere regeling buitenland moord, meer inspanning voor cold case zaken, gebruik kunnen maken van genetisch genealogisch DNA-materiaal, VI-periode inkorten tot max 2 jaar (bijna bereikt) en spreekrecht tijdens TBS verlengingszittingen (wetsvoorstel al in de maak).

Wat betreft het laatste: enige tijd terug kreeg ik van een lotgenoot het bericht dat deze van de rechter mocht spreken tijdens zo'n TBS verlengingszitting. De advocaat van de “client” wilde hier een stokje voor steken. maar de rechter ging hier niet in mee. Wie weet toch al een begin van een mooie ontwikkeling.

Intussen denken het bestuur en de werkgroep na over de DHG. We moeten serieus rekening houden met het niet-doorgaan ervan. Wij overwegen toch iets “moois” te doen waar u minstens getuige van kunt via een live stream. Maar wie weet gebeurt er toch nog een soort van wonder. Wij houden u hiervan op de hoogte. Tot die tijd hopen wij dat u gezond blijft en de ons opgelegde Corona-maatregel volhoudt.

Take care. Namens het bestuur, Jack Keijzer

NIEUW REDACTIELID

Hierbij een klein stukje over mijzelf. Mijn naam is **Romana Winter** en ik ben nieuw in de redactie van FNG. Ik ben in 2016 nabestaande geworden in een doodslagzaak, maar omdat ik het allemaal nog erg confronterend vind, ben ik tot nu toe op weinig bijeenkomsten geweest.

Velen van jullie zullen mij dus (nog) niet kennen. Naast mijn bijzondere rol als nabestaande in een strafzaak ben ik ook jurist, afgestudeerd in het strafrecht, en ben ik werkzaam bij de rechtbank.

Een vrij gekke combinatie moet ik toch wel bekennen.

Ik hoop, al dan niet op de achtergrond, wat voor de vereniging te kunnen betekenen.

Groetjes,
Romana

AFSCHEID redactielid

Als je jarenlang actief geweest bent in de FNG rond 'De Muur' en de lichtjesavond, als je samen met je man je hebt ingezet om verschillende activiteiten te organiseren, als je een grote rol hebt gespeeld in de Dag Herdenken Geweldslachtoffers in Wolvega en ook nog eens in de redactie van de Cocon zit, dan kun je gaan denken: "Het is mooi geweest".

En dan hebben we het natuurlijk over **Margreet Scholing**. Want dat is degene op wie al het voorgaande van toepassing is! En Margreet vindt het nu mooi geweest. Nu haar man Rikus ook met veel activiteiten is gestopt, gaat Margreet de redactie van de Cocon verlaten. En daar hebben we alle begrip voor.

Margreet, namens de redactie bedankt voor al je tijd die je aan de Cocon hebt besteed, bedankt voor je inbreng, bedankt voor je ideeën, bedankt voor je meedenken. Wij wensen je een goede tijd toe!

Paul Kuiper

AFSCHEID bestuurslid

Saskia Wolters heeft sinds het begin van dit jaar de secretariaatsfunctie binnen het bestuur op zich genomen. Inmiddels heeft ze aangegeven die functie binnen de FNG niet meer te kunnen combineren met haar werk. Dat respecteren we natuurlijk ten volle. Hartelijk dank voor je inbreng Saskia en veel succes met o.a. je werk!

NIEUW BESTUURSLID

Mijn naam is **Sandra Bindi**, ik ben 55 jaar en woon in Zeist, samen met mijn man en 2 kinderen van 18 en 16 jaar. In het dagelijks leven ben ik communicatie- en organisatieadviseur en dialoogbegeleider.

Op donderdagochtend 9 juni 2005 is mijn oma Ger Bindi-van de Steeg vermoord aangetroffen, in haar eigen huis, in haar eigen bed. Sindsdien zijn we als familie op zoek naar de moordenaar(s): wie heeft dit op zijn geweten, wie heeft mijn oma op deze laffe en wrede manier om het leven gebracht?

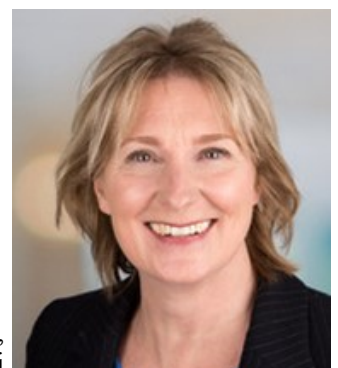
Ik streef naar rechtvaardigheid en gerechtigheid en zet me graag in voor een betere positie, meer steun en beter spreekrecht voor nabestaanden van geweldsmisdrijven.

In mijn optiek is er veel aandacht en medeleven voor daders en te weinig oog en aandacht voor de nabestaanden. Bij een moord is er niet één slachtoffer, maar zijn de nabestaanden de nog levende slachtoffers. Zij moeten evenveel rechten en mogelijkheden krijgen om het overleden slachtoffer te vertegenwoordigen. Deze is immers door de dader het zwijgen opgelegd.

Bij de FNG probeer ik hieraan bij te dragen en zal ik de Lichtjesavond op 7 november 2020 organiseren.

Ik hoop dan velen van jullie te ontmoeten!

24 mei 2020,
Sandra Bindi

Op 7 maart 2020 had ik de eer om op de Landelijke dag van de Vereniging Ouders Overleden Kind te mogen spreken in Nijkerk. Mijn verhaal vertellen over het verlies van mijn dierbare Reinier is (ook na 25 jaar) nog steeds iets bijzonders. Immers, niet alleen zijn naam te mogen noemen maar meer nog inhoud te mogen geven aan zijn bestaan is nog steeds het minste wat ik voor hem kan doen en wat mij goed doet. Ik had mijn presentatie ‘Samen Sterker’ genoemd waarin drie punten kenmerkend zijn:

Troost, herkenning en perspectief.

Ik hoop (en dat bleek later ook wel) dat ik met mijn verhaal, samen gebundeld uit 25 jaar ervaringen, een steentje heb mogen bijdragen aan het verlichten van het gemis van hun overleden kinderen.

De gesprekken die de bezoekers onderling op zo'n bijeenkomst met elkaar wisselen, verschillen nauwelijks van wat wij kennen bij onze bijeenkomsten. En ondanks dat het Corona-virus toen al ruim een week in Nederland de kop op had gestoken, was het (nog) geen onderwerp van gesprek. Zelfs niet nadat de eerste Nederlander een dag eerder (6 maart) aan Covid-19 overleed. Vanaf die zaterdag echter, kwamen de verspreiding van het virus en de daarop genomen maatregelen in een stroomversnelling. Zodanig dat ik me realiseerde dat die 7e maart een van de laatste 'evenementen' is geweest waarbij het handen schudden, huggen, omhelzen en elkaar troosten,- zonder taboe en/of angst veelvuldig is benut. Tweehonderd aanwezigen probleemloos knus op een kluitje en dan wordt op maandag 9 maart door Rutte het 'voetzoenen en elleboogstoten' als eerste maatregel afgekondigd.

Hoe onwerkelijk bleek gedurende de twee maanden die later volgden met een absoluut huisarrest voor vooral de risicogroep.

“Wat nu met de Cocon”, vroeg ik me tijdens de daarop volgende tijd af waarbij de Corona-maatregelen alsmatig duidelijker werden. De verhalen van onze leden die we standaard in de Cocons opnemen bleken onuitvoerbaar te worden bij Ruttés dictaat: “Blijf thuis. Bleib zu Hause. Restez à la maison.”

Om toch tot een uitgave te komen die meer is dan twee aan elkaar geniete A4-tjes, heeft de redactie het plan bedacht bepaalde personen uit te nodigen om hun belevingen in deze tijd van beperkingen op schrift te stellen. We hebben die leden wat (deel)vragen voorgelegd. Niet omdat we per se deze vragen beantwoord wilden zien maar meer als leidraad, als ruggensteuntje zeg maar om uiteindelijk te komen bij de hoofdvraag:

Wat doet de Corona-tijd met mij?

De redactie is dan ook veel dank verschuldigd aan hen die hieraan gehoor hebben gegeven, met name:

Lucrea Kern
Wil en Jos Vreeburg
Maaïke Paardekooper
Wanda Beemsterboer
Marinus van den Berg
Inge en Bert de Geus
Jan van Kleeff

Bravo, lieve mensen, zonder jullie was deze Cocon er hoogst waarschijnlijk niet geweest. De vraag aan Jan van Kleeff was overigens meer in de zin van Corona(non)sfeer,- versus een feestelijke onderscheiding. Een geheel andere insteek dus, maar zijn Koninklijke onderscheiding is ook zo bijzonder dat we Jans beleving graag uit de eerste hand willen vernemen. Gefeliciteerd Ridder Jan!

DEZE CRISIS IS VOOR HONDEN EEN SUCCES

Ingaand op het verzoek van de redactie van de Cocon vertel ik graag mijn/onze ervaringen in deze barre tijden van afstand. Social distancy is een normaal begrip geworden en zelfs het woord huidhonger heeft zijn intrede gedaan. Omdat taal toch ook wel mijn ding is, valt er in die zin veel te ervaren in deze tijd. Hier mijn antwoord op de gestelde vragen.

Hoe kwam de dreiging van Corona op jullie over?

Op 6 maart hadden we een instructiedag van Roan, de reisorganisatie waarvoor wij jaarlijks als beheerders werken op een camping in Italië. De bijeenkomst werd gehouden bij Van der Valk in Vught en daarbij waren meer dan honderd collega's aanwezig. Een bomvol restaurant met feestelijke nazit. Het gonsde al wat over Corona en mensen die pas in Italië waren geweest, werd geadviseerd maar niet te komen, maar ze waren er toch. Het werd een onvergetelijke avond. Wij hoorden hierna niet dat iemand besmet was geraakt.

Van 12 t/m 15 maart hadden wij met een zestal vrienden een reisje geboekt naar Berlijn. In die week begon de Corona-koorts langzaam tot ontwikkeling te komen. Dat wil zeggen: wij hadden geen koorts, maar in het nieuws kwamen langzamerhand de eventueel te nemen maatregelen op gang. Wij beraadslaagden met elkaar en vroegen ons af, wat is wijsheid, moeten we de reis annuleren? Uiteindelijk besloten we toch te gaan omdat er volgens de reisorganisatie geen negatief reisadvies was. Dus zo zaten we aanvankelijk ontspannen met zo'n veertig medereisgenoten in de bus op weg naar Berlijn. Aldaar aangekomen, volgden we het nieuws op onze apps en begon er een onrustig gevoel aan ons te knagen. Waar waren wij mee bezig, vroegen we ons af. De geplande excursies gingen gewoon door, maar op de plaats van bestemming aangekomen, bleken de musea en parken gesloten. We konden er nu alleen maar omheen lopen. Ook in Berlijn werd de Corona-koorts voelbaar en ging langzaam alles op slot. En iedere avond gebruikten we gezamenlijk het diner in het overvolle restaurant. Op de terugweg zaten we stilletjes in de bus en durfden niet goed te ademen uit angst om het virus naar binnen te halen. Het is een Godswonder dat we uiteindelijk allemaal gezond zijn thuisgekomen en van niemand nog over besmettingen gehoord hebben.

Hebben jullie angst voor eventuele besmetting?

Door bovengenoemde ervaringen werd langzaam de ernst van de ziekte steeds duidelijker en ja, er waren momenten dat ik dacht; "Niet meer de deur uitgaan anders ga ik misschien dood". Maar er moeten wel boodschappen worden gedaan en de slimsten onder ons zorgden er al snel voor dat de boodschappenbezorgdienst van AH voor weken vol zit. Dus moeten wij als oudjes voor dag en dauw op pad om nog enigszins risicoloos aan onze proviand te komen. Maar ook in deze situatie geldt 'Alles went' zodat ik in plaats

van me te laten klein krijgen door het angstvirus nu denk, wat komt dat komt en proberen we er het beste van te maken.

Refereert het aan het verlies van jullie kind/geliefde?

De Corona-crisis refereert daar niet zo aan, wel is het zo dat door de zeeën van tijd, die er nu vanzelfsprekend zijn, de gedachte aan ons kind veel meer opdringt. Vaker valt de stilte te voelen als een doodse stilte en gaat de film uit 1996 weer draaien. Ook vaker kijk ik naar de foto en zie Caroline voor me. Dan vertel ik haar wat er nu weer allemaal aan de hand is en denk ook: "Dit hoef jij ook allemaal niet meer mee te maken".

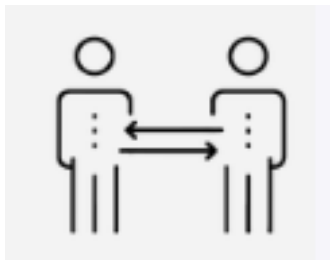
Brengt het jullie dichter bij elkaar of geeft het juist druk?

Nu we zoveel samen zijn en dichter op elkaar zitten, geeft dat soms wel eens ergernis, maar daarover praten is dan wel weer verhelderend. We praten veel over alle maatregelen die genomen worden, maar ook over onze angsten. Tenslotte zijn wij de risicogroep, 74 en 79 jaar. Zo wordt door deze crisis onze vierde levensfase nadrukkelijker voelbaar en gaan onze gesprekken vaker over het levenseinde, we worden ons bewust van de betrekkelijkheid der dingen. Daardoor komt er tijd voor het opmaken van de balans. Hoe ziet het achter ons liggende leven eruit, zijn we tevreden over wat we wel of niet hebben gedaan. Wie was ik vroeger en wie ben ik geworden na de dood van mijn dochter. Evaluerend denk ik dat we ons nu bewuster worden van de waarde van onze relatie. Die heeft in het verleden heel wat stormen doorstaan en het is mooi om te zien en te voelen, dat we er voor elkaar zijn gebleven, ondanks dat alles. Dus ja, uiteindelijk dichter bij elkaar.

Hoe vergaat het nu in jullie leven?

We hebben nogal wat bridgevrienden waarmee we thuis bridgeten. Dat is nu niet meer mogelijk en daar heeft een van onze vrienden iets op gevonden. We bridgen nu via Skype en dat gaat prima. We sturen elkaar de drives op door middel van een foto via het mobieltje en steken de kaarten vooraf. We spreken een tijd af en zo ontmoeten we elkaar onder het genot van een spelletje terwijl we ook de toestand in de wereld en die van ons persoonlijk leven doorneemen. Als er een borrel wordt ingeschonken, nemen we ook daar de tijd voor en proosten gelijktijdig met een hapje erbij. Aan het eind van de avond hebben we toch het gevoel dat we bij elkaar op bezoek zijn geweest dus ik kan het iedereen aanraden.

Jos en ik wandelen ook iedere dag, samen met onze hond. Hier in Brabant zijn de mogelijkheden tot mooie wandelingen uitgebreid en daar genieten we van. Gisteren waren we in de Campina waar de lente zich in alle schakeringen toont en dat is prachtig. Ik denk dat deze crisis voor honden echt een succes is, ze worden waarschijnlijk veel vaker uitgelaten omdat de werkende mens daar niet iedere dag tijd voor zal hebben. We hebben wel geleerd dat we deze natuurgebieden door de week moeten bezoeken. Toen we dat een keer op zondag wilden doen, stonden er zoveel auto's geparkeerd en was het een drukte van belang. Er stond een grote wagen van de NOS geparkeerd die de bezoekers interviewde. Daar werd 's avonds op het nieuws nog schande van gesproken. Het was een leermomentje.

Wat we ook regelmatig doen, is face-timen met de kinderen en kleinkinderen. Dat geeft even een gevoel van samenzijn, maar het haalt het natuurlijk niet bij een echte ontmoeting. We missen de knuffels en de aanrakingen. Vooral ons jongste kleinkind Lieke van een jaar snapt het helemaal niet en vraagt overdag aan mama wijzend naar haar mobieltje 'Oma? Opa?' en drukt dan haar mondje op het toestel, dat mama dan drijfnaat terug krijgt.

Lieve lotgenoten, blijf gezond en let op elkaar!

Wil en Jos Vreeburg
18 april 2020

WOLKEN

*Hoe kan het
dat de wolken blijven hangen
kun je ze niet vangen
met een hengel of een touw
zijn ze van watten
of van pluizen
zijn ze net zo hoog als huizen*

*Hoe kan het
dat de wolken steeds weer komen
en weer gaan*

*Hoe kan het
dat ze altijd verder zweven
dat er nooit eens één
een tijdje stil blijft staan*

Hans & Monique Hagen
(Uit: Jij bent de liefste, Querido 2000)

HET WORDT EEN RUSTIGE ZOMER

Hoi Rien, nou daar schiet je dus niets mee op om mij een mail te sturen! Ik kijk maar zo nu en dan in mijn mailbox want ik ben druk bezig met genealogie voor een achterricht. Mijn excuses daarvoor.

Wat betreft Corona zijn ze hier in Spanje behoorlijk streng. De regels zijn onlangs wat versoepeld, maar niet voor de provincie Málaga. Ben al bijna drie maanden niet in de bewoonde wereld geweest. Mijn dochter of schoonzoon doen van tijd tot tijd (alleen) boodschappen beneden aan de kust. Dubbele handschoentjes aan en mondkapje op.

Er werden behoorlijke boetes uitgedeeld als je met zijn tweeën in een auto zat en daar geen goede reden voor had. Dat is gelukkig versoepeld.

Kinderen mogen nu, na maanden binnen te zijn geweest, een uur per dag met hun vader of moeder even naar buiten, maar niet met andere kinderen spelen.

Mogelijk gaan hier de scholen pas weer in september open.

Wij hebben hier op de berg midden in de campo evenwel niets te klagen. We zitten middenin de volle natuur. Wel veel slecht weer gehad met fikse buien, maar daardoor groeit alles de pan uit. Verder wordt het een rustige zomer want alle geplande logeerpartijen zijn afgezegd.

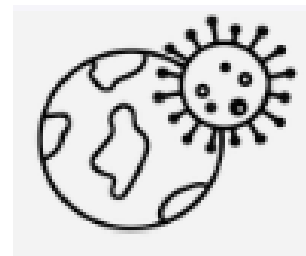
Ikzelf zou met mijn dochters (de jongste uit Frankrijk logeerde hier) begin maart naar Nederland gaan. Mijn zus raadde het echter af want zij vertrouwde Corona niet. De meiden zijn dus alleen gegaan, maar moesten halsoverkop een vlucht terugboeken om veilig thuis te komen.

Mijn zus was dus terecht huiverig. Wij hopen wel dat we elkaar dit jaar nog kunnen terugzien want we zijn wel zusjes op leeftijd van bijna 82 en bijna 86.

Hoe hebben jullie de Coronatijd tot nu toe doorgebracht? Wat betreft de Cocon konden jullie natuurlijk niet bij elkaar komen. Bevalt de samenwerking met de nieuwe vrouwelijke redactieleden? Doe vooral Paul en Ina de groeten!

Lieve groetjes van,

Lucrea Kern.
15 mei 2020

AFSTAND HOUDEN OMA!

Hoe gaan Cocon-lezers met corona om? Ik schrijf het bewust met een kleine letter om het niet alles-overheersend te maken. Hoewel alles wat we doen en vooral laten, natuurlijk toch met dat virus te maken heeft.

Hoe kwam de dreiging van Corona op jullie over?

Tja... in eerste instantie was het een ver van mijn bed show in China. Ik zag de beelden, vond het verschrikkelijk voor de mensen daar en ging verder waar ik mee bezig was.

Tot er een gezin uit Oost-Souburg vast bleek te zitten in Wuhan. Bij familie. Dan komt het iets dichterbij, ik volgde hoe ze worstelden met wel of niet terugkomen. Toen het nog kon. Daarna volgden berichten uit Italië en de verwondering bij mezelf, over hoeveel mensen in die ene voorjaarsweek daar op vakantie zijn geweest.

Mijn agenda nakijkend zie ik dat vanaf half maart alles anders begint te worden. Afspraken vervallen of gaan telefonisch. In mijn dagboek, waar ik een paar weken voor de dood van Fred mee begonnen ben, komt het woord corona op 11 maart het eerst voor. En lees ik twee dagen later: het coronaspook heeft Nederland overgenomen.

Ik voel niet zoveel dreiging, weiger ook om angst toe te laten. Heb natuurlijk wel alle vreselijke beelden van de ic's uit Italië gezien en de deskundigen hier in Nederland aangehoord. Toch ken ik persoonlijk niemand die het virus heeft gehad en dus blijft het voor mijn gevoel op afstand. Al blijf ik het vreselijk vinden voor ieder die het meemaakt. Kiezen wie wel en wie niet bij de uitvaart aanwezig mag zijn, verschrikkelijk!

Hebben jullie angst voor eventuele besmetting?

Als 65+ ben ik voorzichtig en houd me zoveel mogelijk aan alle voorzorgsmaatregelen.

Ben wel geïrriteerd als mensen op de fiets of in de supermarkt hoesten zonder hun elleboog of desnoods hand te gebruiken.

Of als ik echtparen op de fiets tegenkom, die het vertikken om achter elkaar te gaan fietsen. Moet ik dan de berm in?

Bezoek ontvang ik in de tuin, op afstand. Ik zie ook mijn kinderen en kleinkinderen met inachtneming van de anderhalve meter. Waarbij de jongens, een tweeling van 7 jaar roepen: "afstand houden oma!"

Boodschappen doe ik gewoon zelf, wel zo weinig mogelijk in de supermarkt. Ook hierbij alle risico's zoveel mogelijk uitsluitend. De soms rituele wagentjesdans in de supermarkt zorgt vaak voor een komische noot.

Omdat de gevolgen ernstig zijn en de ziekte heftig kan verlopen, probeer ik uit de gevarenczones te blijven.

Hoe vergaat het me nu in het leven?

Daar hoort antwoorden bij met vele aspecten.

Ik zit nog in mijn rouwproces om mijn tweede man Fred. In 2016 kreeg hij een herseninfarct en na een heel moeizaam proces hadden we eindelijk een manier gevonden om met de gevolgen om te kunnen gaan, werd er uitgezaaide prostaatkanker bij hem ontdekt via een tumor op zijn hoofd, tussen huid en hersenvlies. Die groeide in rap tempo waardoor hij steeds viel door de druk op zijn hersenen en opgenomen werd in een verpleeghuis. Daar is hij in mei vorig jaar overleden.

Ik had nooit gedacht dat ik zou zeggen ontzettend dankbaar te zijn dat hij vorig jaar is overleden. En we niet nu in die situatie zitten want ik besef heel goed dat het een heel ander afscheid zou zijn geworden en een nog zwaarder rouwproces.

Wat het nu zo zwaar maakt, want dat is het wel, is het geen partner te hebben. Niemand om al het heftige wat er gebeurt mee te delen. Gedachten die opborrelen in mijn brein kan ik hardop uiten, niemand geeft antwoord.

Dat is waar ik constant tegenaan loop in deze coronatijd: het gemis van mijn levensgezel om even tegenaan te praten, te zeuren, te kruipen, troost te zoeken, te knuffelen, alles wat je met een partner deelt en doet.

Het niet kunnen/mogen knuffelen van andere dieren maakt het nog zwaarder. Fysiek contact is een levensbehoefte en dat gemis maakt het leven momenteel armzalig en schraal. Het is schrijnend en onnatuurlijk om tegenover mijn kinderen te staan en niet te kunnen knuffelen. De kleinkinderen die afstand houden i.p.v. hun armpjes om mijn nek slaan. Mijn dochter en ik staan soms met tranen in onze ogen tegenover elkaar te schutteren bij het afscheid.

Het intens missen van Fred is extra pijnlijk voelbaar, nu ik bij niemand even kan/mag schuilen. Het maakt dat ik mij erg alleen voel nu. Niet eenzaam want ik kan bellen, beeldbellen, op bezoek en bezoek ontvangen, maar de fysieke afstand doet pijn.

Af en toe denk ik: de groeten ermee, ik ga nu knuffelen, of Loes, vriendin en lotgenote, bellen en zeggen: "stap maar in je auto en kom maar hierheen". Ik doe het niet, maar de behoefte is soms zo groot!

Verstandig zijn is moeilijk als je alleen bent.

Normaal gesproken is ze iedere maand een paar dagen hier in Zeeland. Allebei onze mannen zijn vermoord. Mijn eerste man Gilles in 2001 en Niek, de man van Loes, in 2011. We vonden zoveel herkenning bij elkaar, dat we echte vriendinnen zijn geworden. Ze woont in Eindhoven en is ook alleen dus we weten precies van elkaar hoe we ons kunnen voelen en wat het alleen zijn betekent.

Voelen aan wanneer de ander behoefte heeft aan contact. Halen elkaar met lange telefoongesprekken uit negatieve en verdrietige gevoelens. En delen ook de lichtpuntjes, die er ook zijn.

Door de dood van Gilles ben ik me ervan bewust hoe fragiel en kwetsbaar het leven van een mens is en daar worden we nu met zijn allen bovenop gedrukt. Als je al in een rouwproces zit, wordt dat nog verhevigd door de heftige periode waar we allemaal doorheen gaan. Je gaat ahw terug naar het begin en zo ervaar ik het ook wel. Ik ben weer sneller in tranen en alles raakt, een zinnetje in een boek, een gedachte, een liedje op de radio, een beeld op tv, het wekt emoties op. Het verdriet om Fred is nog pijnlijk en overweldigend aanwezig.

Op de regionale radio had ik een gesprek daarover met Luuc Smit, psychotrauma therapeut en docent op de Hogeschool Zeeland in rouwverwerking en hij zei; 'maak het alsjeblieft niet kleiner dan het is! Het is belangrijk om je gevoel over alles wat er nu gebeurt toe te laten en te benoemen zodat je ermee om kunt leren gaan. En daar hoort nu ook jouw gevoel van het verlies aan fysiek contact bij. Terwijl je al een groot verlies lijdt'.

Maar de veerkracht van mensen is groot en dat merk ik ook nu weer, want ik ga naar buiten en ben dankbaar dat ik nog kan genieten van de bloeiende appel- en perenbomen, de geur van de rijkelijk aanwezige en bloeiende meidoornstruiken overal hier in de omgeving, de vogels die uitbundig hun lied ten gehore brengen, de zon die schijnt en de stemmetjes van de kinderen hier in de buurt. Ik kan werken in de tuin, wroeten in de aarde. Dat is aardend, al is het nu erg droog en en ik lees veel. In zware omstandigheden en heftige tijden buig ik heel diep naar de grond, maar veer altijd weer terug, ook nu.

Ik hoop dat ieder van ons en onze dierbaren virusvrij blijven en we het vol blijven houden..
Warme groet voor u allen,

Maaïke Paardekooper.
27 april 2020

*ik hou van
het leven
fleurig
en fris
al weet ik
dat het leven
bijna nooit
zo is*

† Maaïke Kuiper

DE STILLE WEEK IN CORONA-TIJD

In de Remonstrantse Gemeente Twente, waar wij lid van zijn, is het sinds jaren de gewoonte om in de week voor Pasen, de Stille Week, vier kerkdiensten te houden: op Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Stille Zaterdag en de Paasmorgen. Vier diensten met alle vier een heel verschillend karakter. Op de donderdag wordt het avondmaal gevierd, op vrijdag de gang van Jezus naar Golgotha, op zaterdag wordt de nieuwe paaskaars binnengebracht en op Paasmorgen is het feest.

Maar dit jaar was alles anders: door de maatregelen rond het Corona-virus mochten er geen kerkdiensten worden gehouden en dus deden we een beroep op onze creativiteit.

Op de dinsdagmiddag die week hebben we 4 vieringen gespeeld. Er was een dominee aanwezig, een liturg en een pianist/organist. De organist maakte ook de opnamen voor beeld en geluid.

In de donderdagviering vertelde een studente hoe belangrijk voor studenten het samen eten is.

In de vrijdagviering heb ik me in Maria verplaatst en me voorgesteld hoe zij, moeder, die dag beleefd moest hebben. Een moeder die ziet hoe haar zoon gerechtelijk wordt vermoord. "Hij had de mensen lief en wordt gekruisigd. Dat kun je je toch niet voorstellen!". Aan het eind van de viering werd de paaskaars gedooft en uit de kerk verwijderd.

In de zaterdagviering zijn geen mensen in beeld geweest en was het heel stil. Wel werd de nieuwe paaskaars brandend binnengebracht.

Op de paasmorgen vertelde de dominee een verhaal over een tuin en in die tuin werd alles anders. Er bleek ondanks alles een nieuw begin mogelijk.

Elke viering, van zo'n 20 à 25 minuten, werd voor de gemeenteleden via een YouTube-kanaal uitgezonden en zo konden de meesten toch deelgenoot zijn van die vieringen.

Paul Kuiper
23 april 2010

ONWERKELIJKE WERKLIJKHEID

Het is niet zo gemakkelijk te beantwoorden wat het Corona-virus met mij doet. Er zitten zoveel aspecten aan deze crisis. Het is een werkelijkheid die zo onwerkelijk is.

Laat ik beginnen te schrijven dat het verlies van onze Nadine weer dieper binnendringt. Het verdriet krijgt ineens weer meer ruimte. Wordt weer intenser gevoeld. Dat is niet per definitie verkeerd. Het is wel heftig.

Af en toe overspoelt het verdriet en het missen van onze dochter mij. Voor rouw staat geen tijd, dat is mij wel duidelijk. Ruim 13 jaar geleden werd zij vermoord door haar ex-vriend. Ik heb mijn weg daarin gevonden, zo goed en zo kwaad als dat gaat. Alleen die plek die je de gebeurtenis zou moeten geven, heb ik nooit gevonden. Verwerken vind ik ook een lastig woord. Verwerken doet vermoeden dat als je maar hard genoeg werkt er een einde is, een genezing. Die is er niet. Ik noem het liever verweven. Ik heb Nadine haar dood verweven in mijn leven. En dat zal altijd zo blijven.

Door deze Corona-crisis verkeerde ik een korte periode ook in een soort crisis. Mijn verdriet baande zich een weg naar mijn hart, mijn moederhart. Verkramping, verzet voelde ik.

Die periode heb ik achter me gelaten. Niet dat ik me weer topfit voel, maar ik besef wederom dat het doorleven van je gevoel, de rust nemen en jezelf dat gunnen, essentieel is om de diepe verbinding met jezelf aan te gaan. Daardoor voel ik ook meer verbondenheid met anderen. Jezelf goed leren kennen, ook na een drama zoals de moord op een geliefde. Goed voor anderen zorgen, iets betekenen voor anderen, begint bij goed voor jezelf zorgen. Belangrijk om te beseffen, niet altijd makkelijk om uit te voeren. Door het wegvallen van bijna al onze afspraken krijgen mijn gevoelens veel meer ruimte. En dat is zeker niet makkelijk, maar voor mij wel helend.

Een kennis van ons, Jan-Simon Minkema, schreef een mooi gedicht wat ik graag wil delen. Het heet 'Geen Sterkte'.

*Wens me geen sterkte.
Ik heb nu zoveel pijn
dat ik geen baat bij sterkte heb.
Laat mij maar breekbaar zijn.
Wens me geen sterkte.
Geef mij geen medicijn
van plichtmatig taalgebruik.
Laat mij gebroken zijn.*

*Wens mij geen sterkte.
Ik laat het toe, de pijn.
Ik voel dat het me sterker maakt
Als ik nu zwak mag zijn.*

Ik geloof heel erg in positief denken. Natuurlijk lukt dat niet altijd en is dat niet altijd mogelijk. Je zwak voelen en verdriet toelaten, is voor mij geen vorm van negativiteit, maar eerder noodzakelijk.

Angstgevoelens ervaar ik wel als een zeer negatief gevoel. Ik heb ze ook, soms, uiteraard, wie niet. Ze kunnen een mens heel erg overvallen. Ik probeer ze alleen niet de boventoon te laten voeren.

De angst rondom het virus laat ik niet teveel toe in mijn leven. Ik leef heel erg mee met de mensen die in verschillende Corona-situaties zitten, maar ik ga ervan uit dat ik voldoende doe om zo gezond mogelijk te blijven en probeer te vertrouwen op de antivirus-soldaatjes in mijn lijf, mocht het virus binnendringen. Angst werkt ondermijnend en is destructief. Het kan je buiten jezelf doen treden.

Ik zie ook hoe vreselijk en schrijnend sommige situaties voor mensen ook zijn, de positieve kanten van deze wereldwijde lockdown. De schonere lucht bijvoorbeeld, de aarde die zich herstelt. Ik zie verbondenheid tussen mensen in de hele wereld, maar ook in onze buurt. Ik heb nog nooit zoveel verschillende gesprekjes met onze buurtgenoten gehad als in deze periode. Met dank ook aan het mooie weer! We vragen aan oudere burens of we boodschappen kunnen meenemen, dat besef, in het klein helpen, vind ik mooi.

Wij zetten ons ook al langere tijd in voor dierenwelzijn. Ik ben al jaren vegetarisch en mijn hart draait zich om bij het zien van al dat dierenleed. Ik denk, geloof en hoop dat door dit nieuwe virus er dingen gaan veranderen op dat gebied.

Er werd, door wetenschappers, in het programma Nieuwsuur gezegd dat het wachten is op een nieuwe pandemie nu mens en dier steeds dichter bij elkaar komen. Die vreselijke Chinese markten met al die dieren voor vleesconsumptie o.a. honden en katten, de bio industrie etc. zorgen dat ziektes overspringen van dier naar mens, de zogeheten zoönosen. Dat dit bewustzijn doordringt, vind ik zeer positief.

Het gaat nu redelijk goed met mij. Ik merk wel steeds meer dat ik het contact met andere mensen ga missen. Het bezoeken van vrienden, bijeenkomsten met lotgenoten, lekker op een terrasje zitten, met de kleinkinderen naar de dierentuin, om maar wat te noemen.

In het boek dat ik schreef over de dood van Nadine heb ik een spreekwoord opgenomen wat me erg aansprak. Het woordje 'verdriet' zou vervangen kunnen worden door bijvoorbeeld 'angst'.

'Je kunt niet voorkomen dat vogels van verdriet op je hoofd landen, je kunt wel voorkomen dat ze daar een nest bouwen'.

Ik blijf kijken naar lichtpuntjes, die zijn er. Soms als een onzichtbare energie waarvoor je even een roze bril moet opzetten.

Wanda Beemsterboer
3 mei 2020

WIJ HERDENKEN IN DE MAANDEN JULI, AUGUSTUS en SEPTEMBER

Marie Cruq
01-07-37 † 31-05-94

Bas Stoker
01-07-74 † 07-04-00

Nicole v. d. Hurk
04-07-80 † 06-10-95

Marcello Janssen
17-08-87 † 11-08-96

Ronny Ramdin
08-07-68 † 28-04-04

Windy Rutjes
06-07-83 † 23-07-13

Mariëlla de Geus
08-07-81 † 04-11-01

Bram Lampers
11-07-31 † 20-05-16

Nicolette Beekenkamp
23-08-75 † 24-01-99

Angelo v Emmerik
13-07-81 † 01-01-15

Maurice Tielemans
17-07-71 † 12-01-96

Rebecca Muller
18-07-69 † 19-08-96

Sanne Graat
22-07-98 † 20-06-13

Rik van de Rakt
24-07-01 † 19-04-20

Cornelis Speksnijder
24-07-68 † 02-08-02

Maria-Isabel Batista
Castillo
26-07-49 † 27-09-85

Eline Hellemons
25-07-71 † 24-07-98

Maurice Tijssen
12-09-86 † 04-11-07

Yashoda Varscha
Mohansingh
27-07-88 † 23-09-02

Eli Hormann
30-07-73 † 11-06-98

Aswintha Dijkstra
02-08-83 † 17-06-11

Niek Soepnel
03-08-47 † 28-01-11

Theo van Berlo
27-08-53 † 25-11-07

Jeroen Polderman
06-08-68 † 02-01-98

Anja Bronkhorst
08-08-54 † 03-08-97

Pascal Janssen
08-08-87 † 24-01-97

Marianne Vaatstra
10-08-82 † 01-05-99

Iris Claassen
12-08-94 † 24-03-15

Laura Korsman
12-08-93 † 11-07-18

Joline v. den Brink
13-08-70 † 04-07-05

Pieter-Jorn Roorda
13-08-79 † 11-06-94

Pepijn v.d. Velde
13-08-80 † 14-02-13

Cherno Conteh
16-08-89 † 07-07-18

Manuel Fetter
18-08-72 † 24-09-04

Céleste Kempers
18-08-92 † 15-01-12

Louise Donk
19-08-74 † 10-01-05

Bianca Paola Dell
'Avvento
22-08-67 † 12-11-04

Pierre Weymans
22-08-87 † 22-12-14

Emad Mitwally
22-08-65 † 22-04-08

Nicolette
Beekenkamp
23-08-75 † 24-01-99

Caroline Pino
24-08-71 † 27-07-96

Everdina Bogers
25-08-58 † 16-04-08

Felicita Oostdam
25-08-85 † 24-11-94

Henk Arends
26-08-69 † 17-08-93

Theo van Berlo
27-08-53 † 25-11-07

Peter Westendorp
29-08-89 † 20-06-13

Lucia Ducastel
02-09-31 † 20-05-16

Bianca
Nieuwenburg
03-09-75 † 27-08-11

Dorothee
Overbosch
04-09-73 † 19-12-00

Barry Bennemeer
05-09-69 † 26-06-93

Maziar Awari
11-09-81 † 17-09-08

Inez den Drijver
11-09-41 † 01-12-96

Maurice Tijssen
12-09-86 † 04-11-07

Tjirk van Wijk
12-09-72 † 16-10-99

Mascha Viersen
13-09-79 † 18-11-07

Sander Groenewegen
20-09-90 † 17-12-10

Alicia (ongeboren)
† 21-09-2013

Hester van Nierop
24-09-70 † 19-09-98

Maaïke Kuiper
26-09-72 † 06-02-97

Naam

*Streep hun naam niet door
al zijn zij tot stof vergaan.
Streep hun naam niet door
alsof zij nooit hebben bestaan.*

*'t liefste dat ik heb bezeten
't toekomstbeeld van mijn bestaan.
Vraag me niet dat te vergeten
en gewoon weer verder te gaan.*

*Want ik wil wel verder leven
maar ik weet niet hoe dat moet.
Ik hoor bij hen die achterbleven.
Overleven vergt veel moed.*

*Streep daarom hun naam niet door.
Noem hun **naam** en laat me weten
dat ook jij niet zult vergeten.
Zo alleen kan 'k verder gaan.*

Gerry den Otter

IEDER ZIJN MENING

Dag Wil,

We zitten, het is mei wanneer ik dit schrijf, midden in de Corona-crisis en wie je ook spreekt, het gaat altijd over die crisis. Dus hier ontkom ik er ook niet aan, al is dat natuurlijk mijn eigen keus.

'Blijf gezond' is een veelgehoorde en welgemeende wens, maar eigenlijk is het net zo'n weinigzeggende leus als 'Eet lekker' of 'Slaap lekker', alsof je daar iets aan kunt doen, maar met iemand toewensen gezond te blijven, is natuurlijk niets mis.

Hoe het met ons gaat in deze tijd? We bevinden ons natuurlijk in een luxe positie: we hebben elkaar, we hebben een dak boven ons hoofd, onze baan staat niet op het spel en we kunnen gaan en staan waar en wanneer we willen.

Hoewel, daar begint toch mijn aarzeling. We willen wel naar onze kinderen en kleinkinderen, maar kunnen niet. En daardoor hebben we al zo'n 6 verjaardagen gemist en als je dat een beperking wil noemen, dan heb je daar gelijk in. Ons nageslacht woont niet om de hoek: in Twello, Arnhem en Malden. En om daar nou naar toe te gaan en voor het raam te gaan zwaaien, dat gaat ons letterlijk en figuurlijk te ver, maar we zouden er naar toe kunnen gaan want ze zijn er.

En of ze nou in Gelderland wonen of pak 'm beet in Nieuw Zeeland, dat maakt dan niet uit: ze zijn er! Met die beperking is prima te leven. Als de crisis voorbij is, en die tijd komt, dan kunnen we er zo naar toe.

Maar er is 1 kind waar we niet naar toe kunnen, Maaïke, hoe graag we dat ook zouden willen. En dat is een situatie die niet zal veranderen, die nooit zal veranderen en dat doet pijn. Dat gemis is blijvend en daar zullen we mee moeten leren leven. Daar hebben we mee leren leven. En dat is wat anders dan rouwverwerking!

Hartelijke groet,
Paul

Dag Paul,

Wij bevinden ons net als jij en Ina in de luxe positie in deze Corona-tijden. We hebben alles wat we nodig hebben en daarbij nu veel tijd om te lezen, te luieren en te wandelen.

Van ons tuintje hebben we een vrolijke bloemenpracht gemaakt, waar we heerlijk kunnen genieten van de rust en van de vogels die hun concert gratis aan ons geven.

Het is precies zoals je zegt, we kunnen even niet naar onze kinderen, maar ze zijn er. Daarom dwaalt mijn gedachte ook vaak af naar diegene die er niet meer is, Caroline. Wat een verschil in beleving is dat. We kunnen niet naar haar toe, nooit meer.

Des te meer geniet ik, nu Jos en ik hebben besloten toch af te reizen naar Rotterdam en naar Nijmegen, waar onze kinderen wonen. Ik heb de kleinkinderen weer geknuffeld want het had nu lang genoeg geduurd, die social distancy, dat is echt niet vol te houden voor oma en opa.

Wat een verademing, die kleine lichaampjes weer vast te kunnen houden en te voelen.

Onze caravan staat weer voor de deur en we hebben de eerste afspraak gemaakt om enkele dagen naar de camping te gaan. Toch zo fijn om er even uit te zijn, andere omgeving, andere beleving. En waarschijnlijk krijgen we daar dan wel bezoek van onze kinderen, die met dit heerlijke zomerweer niets liever willen dan genieten op de camping.

Het mooie van onze briefwisseling, Paul, vind ik de herkenning van dat wat we hebben meegeemaakt, het samen oplopen en dat met elkaar kunnen delen. En zo ook samen met onze lotgenoten, die hierdoor hopelijk ook een kleine troost ervaren. Inderdaad, leren leven met verlies en met de pijn die nooit zal verdwijnen. Zo houden we onze dierbaren in leven en blijven we hun namen noemen.

Hartelijke groet,
Wil

ER IS MEER DAN CORONA

*Er is meer dan Corona
Niet iedereen sterft aan Corona*

*Er was al zoveel meer voor Corona
Al zoveel werelden stonden stil*

*Al zoveel werelden draaiden niet meer door
Zovelen waren zich aan het hervinden*

*Al zoveel mensen zaten thuis
Ze zaten er met de ziel onder de arm*

*Al zoveel mensen zochten mensen
Mensen die niet zeiden: "rouw je nog"*

*Mensen vonden soms onbekende mensen
Lot- en bondgenoten die elkaar verstonden*

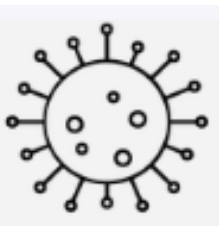
*Mensen die samenkwamen missen elkaar
Corona brengt zoveel ongezien extra verlies.*

Marinus van den Berg

Beste Rien,

Je vroeg mij hoe deze tijd – die je tijd van ‘ophokplicht’ noemt – mij bevalt. Mijn agenda die in nawerktijd was gekomen, was al heel wat stiller, maar ze is nu al weken afspraakvrij. Ik loop elke ochtend een vaste ronde over de Rotterdamse bruggen en in de middag ben ik ook enkele uren buiten.

Regelmatig heb ik “bankjes-afspraken” en die zijn vaak verbonden met de zorgen van deze bizarre tijd. Thuis schrijf ik o.a. voor Woorden vanuit de Westerkerk in Amsterdam. Elke twee dagen verschijnt er een korte tekst.

Bovendien werk ik aan het boek ‘Ode aan de eenzaamheid’ dat in het najaar verschijnt en dat natuurlijk niet “Corona-vrij” zal zijn. Ik schreef ook enkele teksten voor uitvaartmomenten in deze tijd. Ik ben dus wel meer thuis en al weken de stad niet uit geweest – opmerkelijk voor een treinmens met een ov-kaart, maar ik merk dat ik goed thuis kan zijn.

Ik mis natuurlijk wel de mensen die ik graag zie en die vooral in het oosten van Nederland wonen en ook enkele mensen in België, maar ik lijd niet en dat is een reden tot echt dankbaarheid. Toch ben ik niet in een eufore stemming over onthaast leven en de komst van een nieuw wij. Ik maak me zorgen over de mensen die in een isolement komen en schreef een blog Opge-rekte eenzaamheid dat op 11 mei te lezen is op www.debezieling.nl.

Ook het bovenstaande gedicht schreef ik al een aantal weken geleden want er dreigt een blikver-nauwing. Ik hoor ook over de achterstanden in de rechtbanken en ik hoor ervaringen van vrijwilligers die bij Slachtofferhulp werken.

Onder de lezers van Cocon zullen er zeker mensen zijn die nog eens extra leed, extra onzekerheid en extra machteloosheid ervaren nu ook de rechtspraak is opgeschokt. Ik maak me zorgen over de vele mensen die geen “normaal” afscheid kunnen nemen, voorzover je al van normaal kunt spreken. Ik merk dat er veel begrip is voor de maatregelen, maar er groeit ook steeds meer afstand tussen verstand en gevoel. Een niet meetbare afstand die wonden kan slaan en die ook tot uitbarstingen naar binnen en naar buiten kan leiden. Er wordt wel een beroep gedaan op gezond verstand, maar als je door verdriet wordt overvallen en beheerst, is de vraag hoe het gezonde verstand, het brein, werkt. Ik hoor van supermarktmedewerkers dat steeds meer mensen snel geïrriteerd zijn en ik heb ook zorg om de zorgmedewerkers, dus ook de schoonmakers, die nog lange tijd onder druk moeten werken. Er is nog geen vaccin en er is veel achterstand.

Rien, met nog eens diep respect voor je inbreng in Nijkerk geef ik je dit antwoord op je vraag. Ik wil vooral de situatie van mensen die zich herkennen in dat ophokken centraal stellen en ik hoop dat zij de oprechte en niet plichtmatige interesse ontvangen die ze broodnodig hebben. Geen mens kan alleen maar werken, hoe idealistisch en gemotiveerd je ook bent. Alles vraagt om onderhoud. Ook je persoonlijke welzijn.

Met hartelijke groeten vanuit Rotterdam.

Marinus van den Berg
5 mei 2020

DEZE CRISIS VERSTOORT MIJN EVENWICHT !

Bij de eerste beelden uit China dacht ik, net als een hoop anderen, dat China gelukkig heel ver weg is. En dan komt die dreiging dichterbij en zelfs zo dichtbij dat ook ik me zorgen ga maken. Zorgen om mijn gezin, familie en vrienden, maar ook zorgen om de cliënten op de dagbesteding waar ik werk. Vrouwen voor wie de dagbesteding hard nodig is. Hoe kan je, met in achtning van alle maatregelen, het zo regelen dat de dagbesteding open kan blijven.

Vorig jaar moest het graf van Mariëlla geruimd worden. Wij hebben er toen voor gekozen om Mariëlla te laten cremen en haar mee naar huis te nemen.

Ik voelde, toen we met het Corona-virus geconfronteerd werden, ook opluchting dat Mariëlla nu thuis is. 'Wij worden bedreigd door een onbekend virus, maar jij bent veilig thuis'. Raar??

Hebben wij angst voor eventuele besmetting?

Wij hebben niet echt angst om besmet te worden, maar we houden ons wel aan de regels. We blijven zoveel mogelijk thuis, gaan alleen boodschappen doen en passen nu niet op ons kleinkind. Niet meer oppassen vinden we wel heel moeilijk.

Bert kan thuis werken.

Ik ga iedere dag naar mijn werk, ik probeer die angst niet toe te laten, maar ik besef wel dat ik extra risico loop. Wij kunnen op de dagbesteding niet altijd voldoende afstand houden, maar ik voel meer angst als het om onze kinderen en kleinkinderen gaat.

Refereert het aan ons verlies?

Ondanks dat ik werk, ben ik toch meer thuis dan voorheen en zit Mariëlla dus meer in mijn "lijf en hoofd". Of zou dit toch komen door de Coronacrisis?

Alles wat er in het leven gebeurt, refereert aan mijn verdriet. Het maakt niet uit wat het is.

Ook blijdschap is niet meer zo maar blijdschap, er zit altijd een donker randje aan.

Brengt het ons dichterbij elkaar of geeft het juist druk?

Onze relatie heeft de dood van Mariëlla gelukkig overleefd. Wij zijn twee verschillende mensen en gaan dus anders met ons verdriet om. We respecteren dat van elkaar en kunnen daar samen goed over praten.

Hoe kwam de dreiging van corona op mij over?

Deze tijd geeft niet meer druk op onze relatie. We gaan wel heel verschillend met onze angsten om. Er is vanuit onze kerk iedere avond een avondgebed via YouTube, het helpt mij om dit iedere avond te volgen. Bert heeft hier minder behoefte aan.

Hoe vergaat het nu in jullie leven?

Hoe kwam de dreiging van corona op mij over?

Ik heb in de pers en op de televisie een aantal keren de term "maakbaar" gelezen en gehoord. Wij hebben, net als alle nabestaanden, ervaren dat het leven niet maakbaar is. Het heeft vele jaren geduurd voor het leven weer enigszins leefbaar was, ik heb een (wankel) evenwicht gevonden om toch door te kunnen met het leven. Vaak gaat het, maar net zo vaak wordt dat evenwicht verstoord door iets waar je geen invloed op hebt.

Het kan niet anders dan dat deze crisis mijn evenwicht verstoort!

Inge en Bert de Geus
25 april 2020

PLICHTMATIGE INTERESSE

Hoe gaat het?

Hoe was je vakantie, je weekend?

Alles goed.....

*Al die plichtmatige interesse
met de schijn van oprechtheid*

*Al die haastige interesse
met de schijn van aandacht*

*Al die tussendoor interesse
onderbroken door eigen verhalen*

*Al die plichtmatige interesse
vermoeit en verslijt de wederkerigheid*

*Al die plichtmatige interesse
leidt tot eenzame vereenzaming*

*Tot iemand echt wil weten
hoe het nu echt voor jou is.*

*Dan verdwijnt de schijn
en gaan harten kwetsbaar open.*

Marinus van den Berg

CORONA EN EEN KONINKLIJKE ONDERSCHEIDING

Van Rien Verbiest ontving ik de vraag om een bijdrage aan de Cocon te leveren over de impact van Corona op ons gezin. De reden om de vraag te stellen is heel logisch, de redactie is sterk beperkt in haar mogelijkheden om interviews met lotgenoten te houden. Tegelijkertijd toch ook een vreemde vraag. Tot nu toe ging het altijd om de vraag wat de brute moord op onze dierbare bij ons teweeg brengt en heeft gebracht. Nu is de aanleiding wat een niet zichtbare, maar wel aanwezige indringer in ons leven teweeg kan brengen. Regeerden tot nu toe pijn, verdriet en mogelijk wraakgevoelens ons leven. Nu is het voor de meesten van ons vooral een gevoel van onzekerheid en angst voor het onbekende.

Wat voor invloed hebben deze gevoelens op ons dagelijks leven en wat is de impact van de beperkende maatregelen van de overheid? In ons gezin met twee opgroeiende, schoolgaande pubers, is de invloed enorm. Het heeft als consequentie voor de oudste puber dat er geen centraal examen wordt afgenomen en voor de andere puber dat er digitaal onderwijs wordt gegeven. Niet fysiek naar school en het missen van de interactie met klasgenoten en leerkrachten. Het niet doorgaan van de studiereis naar Rome, geen examenvakantiereis, geen examengala, geen gezonde spanning van een examen of de vraag of je voldoende gepresteerd hebt om over te gaan naar het volgende jaar. Geen sportschoolbezoek, geen tenniswedstrijden. Omdat Ineke en ik in de risicogroep zitten, is het fijn dat de kinderen de boodschappen doen en wij ons, zo veel als mogelijk is, aan de adviezen van de overheid kunnen houden.

Onze zoon en zijn gezin met drie kleinkinderen hebben we bijna twee maanden niet ontmoet, alleen via WhatsApp en telefoon. Het logeren bij opa en oma moest nog even wachten. Gelukkig versoepelen de regels nu snel en hebben we elkaar weer ontmoet.

Heeft het ons als gezinsleden dichter bij elkaar gebracht? Ik denk dat het erkennen en herkennen van onze kwetsbaarheid als mens ons wel veel bewuster heeft gemaakt dat we als gezinsleden een hechte band vormen, waar wederzijds respect en liefde de basis vormen.

Tegen deze achtergrond van aangepast dagelijks leven, stond ik mij te scheren op de ochtend van 24 april j.l. toen ik werd gebeld door een "onbekend nummer". Dat snel gezien hebbend, bedacht ik mij dat als het belangrijk is, ik nog wel een keer gebeld zou worden.

Nog geen minuut later hoorde ik een andere telefoon in huis rinkelen en nam mijn kleindochter op die de telefoon snel doorgaf aan Ineke, die op haar beurt de telefoon bij mij (met een gezicht onder het scheerschuim) kwam brengen met de mededeling dat de burgemeester mij wilde spreken. Omdat ik sporadisch wel eens contact heb met de burgemeester over veiligheidsmaatregelen in verband met onze situatie, was ik bang dat er iets op dat gebied gaande was.

Langzaam begon het bij mij door te dringen wat de burgemeester mij aan het vertellen was. Na een lange opsomming van mij toegeschreven verdiensten voor VOVK, FNG en nabestaanden van geweldslachtoffers in het algemeen, kreeg ik te horen dat het Zijne Majesteit had behaagd mij een koninklijke onderscheiding, Ridder in de Orde van Oranje Nassau, te verlenen. Met stomheid geslagen, maar trots en eervol. Jammer dat Corona het niet mogelijk maakte om het lintje op het Gemeentehuis opgespeld te krijgen.

Later in het jaar, als de situatie het toelaat, zal dat alsnog gebeuren. Die dag en volgende dagen werd ik overspoeld met e-mails, telefoontjes, kaarten en bloemen. Ik weet dat er veel werk zit in het aanvragen van een Koninklijke Onderscheiding. Veel dank dan ook hen die dit mogelijk hebben gemaakt.

Ik wil dit stukje eindigen met de woorden van Paul en Ina Kuiper, geschreven op hun felicitatie kaart aan mij en Ineke: "Het is natuurlijk heel dubbel; je zou dit lintje voor geen goud hebben willen ontvangen want wat er uiteindelijk aan ten grondslag ligt, de moord op jullie Simone, blijft onverteerbaar." Een waarheid als een koe!

Jan van Kleeff
18 mei 2020

Nogmaals dank voor de Corona-bijdragen van:

Lucrea Kern
Wil en Jos Vreeburg
Maaïke Paardekooper
Wanda Beemsterboer
Paul Kuiper
Marinus van den Berg
Inge en Bert de Geus
Jan van Kleeff

In Nederland zijn de belangen van slachtoffers en nabestaanden naar mijn mening nog steeds te veel ondergeschikt aan de rechten van verdachten. Na de moord op mijn zus Nadia waren mijn moeder en ik onthutst over de uitgebreidheid van het verschoningsrecht. In Nederland heeft iedere burger de plicht om aangifte te doen bij de politie wanneer hij of zij vermoedt dat iemand betrokken was bij een misdrijf. Een belangrijke uitzondering op deze aangifteplicht is vastgelegd in een wet die al uit de tijd van Napoleon stamt. Familieleden in de eerste graad zoals ouders en kinderen, familieleden in de zijlijn tot in de derde graad en partners, maar ook ex-partners zijn niet strafbaar wanneer zij weigeren een belastende verklaring af te leggen over hun naaste.

Weigeren

Ook wanneer er sprake is van een ernstig misdrijf zoals moord of doodslag zijn familieleden van een verdachte niet strafrechtelijk te vervolgen wanneer zij structureel weigeren mee te werken aan het opsporen van hun familielid. De ouders van Pascal wisten dat hun zoon een jonge en onschuldige vrouw om het leven had gebracht, maar gaven hem desondanks niet aan bij de politie. Nadat Pascal Nadia op 1 oktober 2002 in koelen bloede had doodgeschoten, hielp het ouderpaar Pascal zelfs actief om te kunnen vluchten. Zo gaven zij hem bijna duizend euro aan contant geld mee. Gedurende de vier maanden dat Pascal voortvluchtig was, ontmoetten de ouders hem bovendien meerdere keren in Duitsland. Telkens stopten zij hun zoon geld toe voor zijn levensonderhoud.

Grachtenpand

Totdat Pascal in januari 2003 terugkeerde in ons land was het voor zijn ouders niet mogelijk hun leegstaande grachtenpand in het centrum van Utrecht te gaan verkopen. De ouders waren voor 98 en hun zoon voor één procent eigenaar van het kapitale huis aan de Weerdsingel Westzijde. Zonder Pascals handtekening kon de woning niet van eigenaar verwisselen. Bovendien had hij een uittreksel uit het geboorteregister van de gemeente Gouda nodig. Pascal bleek gedurende zijn vlucht al een nieuwe toekomst voor zichzelf te hebben uitgestippeld. Zo had hij het plan opgevat om met een Poolse vrouw te trouwen en met haar een nieuw leven te beginnen. Gelukkig werden zijn plannen gedwarsboomd. Voordat hij definitief naar het buitenland kon verdwijnen, werd Pascal door de politie aangehouden. Na de arrestatie ontkenden de ouders stelselmatig dat zij op de hoogte waren geweest van de moord op Nadia. Aanvankelijk weigerden ze consequent enige medewerking aan het opsporingsonderzoek. Ook legden Pascals vader en moeder meerdere valse verklaringen af en trokken zij verschillende verklaringen weer in.

Frustreerde

Dat gedrag frustreerde de rechercheurs van het onderzoeksteam enorm. Dat de ouders al vanaf het allereerste moment hadden geweten van Pascals betrokkenheid bij het misdrijf werd duidelijk uit afgeluisterde telefoongesprekken die zij met hun dochter hadden gevoerd. In verschillende telefoontaps gaven de ouders openlijk aan wat hun zoon had gedaan. Pascals moeder liet daarbij meer dan eens doorschemeren dat zij van mening was dat Nadia haar dood over zichzelf moest hebben afgeroepen. Nadia zou haar zoon ‘teveel hebben getart’ met haar aanhoudende verzoeken of hij alsjeblieft zijn verplichtingen als huurbaas na wilde komen. Hoe deze vrouw daarmee een moord wil goedpraten, is voor mij altijd een raadsel gebleven. En dat de ouders met al die feiten wegkwamen, vind ik niet te verteren. Als we kijken naar andere moordzaken, zien we dat het vaker voorkomt dat ouders van daders wel heel ver kunnen gaan in het beschermen van hun moordlustige kroost. Hiermee lijken ze het noodlot van de slachtoffers zonder enige scrupules opzij te schuiven.

Thijs H.

Iets meer dan een jaar geleden pleegde Thijs H. in vier dagen tijd drie moorden. Naarmate er meer details bekend werden, bleek dat zijn ouders misschien niet door hun zoon op de hoogte waren gebracht van zijn daden, maar wel op zijn minst een reëel vermoeden moesten hebben gehad dat er iets ernstig mis was gegaan. De kleding van hun zoon zat onder het bloed. Thijs had bovendien een bebloed mes bij zich.

Zou de moeder van Thijs H. haar zoon nu werkelijk geen enkele kritische vraag hebben gesteld? Kennelijk waren zij en haar man dusdanig bezorgd over het psychisch welbevinden van Thijs, dat ze hem direct naar de psychiatrische behandelkliniek brachten waar hij onder behandeling was.

Tijdens de pro-formazittingen in deze zaak kwam aan het licht dat de kleding van Thijs H. is gewassen en dat het bebloede mes is schoongespoeld door zijn ouders. Hiermee hebben zij, mogelijk onbedoeld, essentieel bewijsmateriaal vernietigd. Desondanks kan het OM ook in deze zaak de ouders daar niet voor vervolgen.

Voorstander

Veel advocaten vinden het verdedigbaar dat strafrechtelijke vervolging van ouders niet mogelijk is. Ik realiseer me dat het nooit werkelijkheid zal worden, maar ik ben er een groot voorstander dat het ook voor familieleden in de eerste, tweede en derde graad strafbaar wordt wanneer zij geen aangifte doen, moedwillig een verdachte helpen vluchten of bewijsmateriaal zoekmaken.

Het leed waarmee nabestaanden na moord en doodslag worden geconfronteerd, is onbeschrijfelijk groot. Dat leed wordt meer dan verdubbeld wanneer de dader voortvluchtig is. Hoe langer de onzekerheid over de toedracht en de aanleiding van een geweldsmisdrijf aanhoudt, hoe groter de emotionele belasting wordt.

Lucinda van de Ven

Ook benieuwd geworden naar Lucinda's columns?: <https://www.femkefataal.nl/>

OiO

In deze tijd van afkortingen kom je de bovenstaande niet zo vaak tegen: hij staat voor Officier van Justitie in Opleiding.

Ik heb het voorrecht gehad in 2019 drie keer te gast te zijn geweest bij een studiedag voor Officieren van Justitie in Opleiding. Die dag was in Utrecht en had als thema Slachtofferbejegening. Voor mijn bijdrage was een uur ingeruimd: van 11.30 uur tot 12.30 uur. Er waren ongeveer 15 aanwezigen.

Ik heb een foto van Maaïke op 'mijn' bureau neergezet en begon met mijn verhaal op 5 februari 1997, de dag voordat Maaïke werd vermoord. Vervolgens heb ik verteld over de dagen daarna tot en met het hoger beroep. Opvallend vond ik de intense aandacht die er was en de stilte die er na mijn verhaal te horen viel.

In het verhaal heb ik geprobeerd Maaïke weer tot leven te brengen zodat de aanwezigen niet slechts een dossier over een zaak onder ogen zouden krijgen, maar een levend iemand. Ik had natuurlijk het hele verhaal digitaal beschikbaar kunnen stellen, maar dan was het weer een dossier geworden en nu zagen de aanwezigen iemand van vlees en bloed voor zich, met alle mimiek, aarzeling, emotie en wat niet al.

Natuurlijk heb ik de rol van politie, justitie en alles wat daar bij hoort, uitgebreid belicht. Aan het eind heb ik een gedicht van Maaïke voorgelezen en ieder bedankt voor het feit dat zij naar mijn verhaal hebben willen luisteren. Reactie vanuit de zaal: "Bedankt dat u dit verhaal met ons hebt willen delen."

En voor dit jaar, 2020, staan er weer 3 van deze bijeenkomsten op het programma. Dat betekent dus dat ik zo'n 80 à 90 direct betrokkenen bij rechtszaken heb kunnen bereiken. Zelf vind ik dit een bijzondere vorm van spreekrecht en ik hoop dat bij allen in hun toekomst mijn bijdrage een rol zal kunnen spelen.

Paul Kuiper

ONZE VASTE GASTSCHRIJVERS

QUARANTAINE EN DE IMPACT VAN EEN DRAMA

En plotseling was er Corona en plotseling staat ons vanzelfsprekende wereldje op zijn kop. Tal van experts wijzen erop dat een dergelijke virusepidemie zich al diverse malen heeft voorgedaan en de komst van een virus met de impact van Corona ook min of meer voorspeld is. Gewone mensen kopen daar niet veel voor: het overkomt ons en wij moeten ons aanpassen aan een drama dat voor de meesten als onbekend terrein voelt.

Nabestaanden hebben zoiets in persoonlijke levens eerder meegemaakt en daarom kan deze Corona-periode als dubbel rauw en dubbele rouw voelen. Gemis en afstand voelen nu misschien twee keer zo hard.

De Drentse singer-songwriter Daniel Lohues bracht kort voor de crisis in februari 2020 een nieuwe CD 'Sowieso' uit met het nummer 'Wat doen we nou?' Het had voor ons in Corona-crisis geschreven kunnen zijn:

*Keersen uut
Alles stille
Nooit dacht dat we hier zo kwamen te staan
't Leven nemp soms malle bochten
Nooit dacht dat 't zo zul gaon*

*Wat moeten we nou
Wat moeten we nou
Ik weet eben niet hoe het nou moet zo gauw
Wat doen we nou
Wat doen we nou
Ik kom nou op dit moment
echt niet veul verder as
Wat moeten we nou*

*Der is gien keus
Dit gebeurt ons
Alles anders zo opiens veurgoed
Smaak van de zonne, geluid van de maone
Licht en donker, water en bloed*

In het lied geeft hij feilloos woorden aan de verlamming en de overval die een ingrijpend gebeuren op ons heeft. Niemand die van tevoren bedenkt dat zoiets ons overkomt, laat staan hoe het voelt als het ons overkomen is en wat het met ons doet. Radeloosheid en verdoofdheid maken zich van ons meester. We hielden hier geen rekening mee. We waren hier niet op voorbereid. En ja, natuurlijk handelen we, als in de overlevingsmodus, en uit grote solidariteit. Wat moeten we anders? Er is geen keus. We moeten verder, maar hoe?

De Corona-crisis doet, net als andere crises, een uiterste beroep op onze onderlinge verbondenheid en solidariteit. Dat beroep is allereerst nodig om afscheid te nemen van de duizenden die stierven aan het virus en hen te gedenken als mensen die het leven lieten.

Daarnaast is dat beroep nodig om samen deze crisis het hoofd te bieden. Tal van mooie en goede initiatieven worden ontplooid in deze eerste fase van de crisis. Naarmate de crisis langer duurt komen andere vragen op over hoe we (samen) verder gaan. Willen (en kunnen) we terug naar het oude of proberen we zo goed en kwaad als dat gaat onszelf, elkaar en onze samenleving opnieuw op te pakken en bij elkaar te rapen?

Op het moment dat we midden in een crisis zitten, zijn die vragen over hoe verder misschien veel te groot. We zullen ze op enig moment wel moeten stellen. Wat ik zie gebeuren, is dat mensen op dit moment verwikkeld raken in het 'grote gelijk' van de aanpak van de crisis. Daarbij worden oorlogstaal en samenzweringstheorieën niet geschuwd. Ik denk dat die ons uiteen drijven en oneindig ver brengen van de opgave waar we voor staan, namelijk de crisis te boven komen. We zullen samen, struikelend maar moedig, moeten bouwen aan de toekomst. Er is een voor en er is een na. De wereld is niet meer dezelfde. Daarin kunnen we leren van ervaringen van mensen die een ingrijpend gebeuren hebben meegemaakt: van onze eigen ervaringen. Wat werkt wel en wat werkt niet?

Sinds het uitbreken van de Corona-crisis weten we allemaal wat het betekent als je vrijheid wordt ingeperkt. Ook daarin betalen we een prijs en leren we opnieuw de vrijheid te waarderen. Als de coronacrisis mij daarover iets heeft geleerd dan is het dat vrijheid een groot goed is. En het brengt me opnieuw bij het inzicht dat vrijheid altijd in relatie staat tot de ander, dat vrijheid altijd ook verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Ik leer vrijheid in deze tijd opnieuw ontdekken als een relationeel begrip: in vrijheid verhouden wij mensen ons altijd tot elkaar.

Daarbij heeft het vrij zijn van, het kunnen doen wat je wilt, net zo goed waarde als het vrij zijn tot. Dat laatste maakt vrijheid, wie we ook zijn, tot een opdracht om betrokken te zijn op de ander. Als we dat beseffen, komen quarantaine en vrijheidsbeperking in een geheel ander licht te staan.

In verbondenheid.

Gert Jan Slump
Criminoloog

Al meer dan vijftig jaar schrijf ik verhalen rechtstreeks ontleend aan de werkelijkheid. Lang geleden stuurde ik mijn eerste stukje op naar weekblad Vrij Nederland, in het kader van een verhalenwedstrijd. Over een vent aan een bar die zich ontzettend hufterig gedroeg tegen een dronken vrouw. Als reactie kreeg ik van het weekblad de volgende paar regels: 'Dit verhaal is zo overduidelijk verzonnen dat we uw inzending niet mee kunnen laten dingen om de prijzen in onze verhalenwedstrijd'. Ik stond perplex en de eerste paar jaar daarna borg ik alles wat ik schreef op in een grote zwarte tas, die nog steeds ergens in mijn woning staat.

Vaak is de werkelijkheid wreder dan je kunt verzinnen. De lezers van de Cocon hoef ik niet te beschrijven tot welk wreed gedrag mensen in staat zijn. U heeft het zelf vaak aan den lijve meegemaakt via uw dierbaren. Toch zoeken mensen vaak de oorzaak van gedrag, ze zoeken redenen voor enge en nare dingen. Laat ik u meteen uit de brand helpen: talloze keren is er geen enkele reden, het is zinloos geweld. Voor mijn tweede boek gebruikte ik een hoofdpersoon die geweld had gebruikt tegenover kinderen. Hij had daar geen reden voor naar mijn idee, maar hij vond het allemaal begrijpelijk van zichzelf. Ik begreep de door hemzelf opgevoerde oorzaak van zijn criminele gedrag wel, maar ik vond het absoluut geen rechtvaardiging van zijn handelen. Met een bekende uitgever sprak ik later over deze figuur. Ik had gedetailleerd op papier gezet wat de dader had misdaan en de redenen die ervoor te geven waren. De uitgever vond dit niet genoeg. "Je moet er een verhaal van maken man!", zei hij tegen mij. "Dit zijn toch geen redenen, je moet diepere psychische oorzaken aangeven; daders zitten vaak heel complex in elkaar." "Dat zie je verkeerd man", zei ik.

Daders zitten vaak niet zo ingewikkeld in elkaar volgens mij. Ik heb er honderden ontmoet en meestal was de reden macht, geld of verslaving. In het gewone leven presteerden ze niks dus sloegen ze erop. In mijn tientallen werkzame jaren als psycholoog heb ik slechts een handvol complexe criminelen ontmoet. Bij de meesten lag de reden voor de hand.

Helaas zoeken advocaten, rechters en ook mensen uit mijn beroepsgroep zoals psychologen en psychiaters naar diepere duistere gronden. 'Zoekt en gij zult vinden'. Het beroerde is dat als je maar lang genoeg zoekt, mensen altijd wel wat naar voren brengen waar een verhaal van te maken is en... dat willen we. Met een goed verhaal is de ergste misdaad te begrijpen. Mensen, rechters, u en ik, advocaten, groepsleiders, directeuren wij allemaal zoeken het verhaal. Let maar eens op hoe vaak u zelf niet naar een oorzaak, een reden achter vreemd gedrag zoekt.

Ik zeg u, die reden is er lang niet altijd. Echter een goed verhaal verkoopt ook goed. Als de rechter kan snappen waarom een dader een misdaad gepleegd heeft, geeft hem of haar dat voldoening. Daarmee is het pleit voor een stukje gewonnen en ontstaat de reactie: "Nu begrijp ik waarom u vijftig keer gestoken hebt en niet na vijf steken gestopt bent.

Het lijkt me voor de maatschappij beter als we u hiervoor een behandeling proberen te geven.” Welke behandeling vraag ik me af. Leren om na vijf steken te stoppen in plaats van na vijftig steken? Een serieuze vraag aan u: schieten we daar wat mee op? We kunnen het rechters, groepsleiders en onszelf niet kwalijk nemen dat we naar een reden zoeken. Voor al onze vrienden en kennissen kunnen we een verhaaltje verzinnen. Soms kloppen die verhalen.

Toen ik nog les gaf aan bewaarders vroeg ik in trainingen soms welke verhalen zij hadden over de gedetineerden, hun collega's en hun managers. Buiten het feit dat de verhalen over hun managers vaak het negatiefst waren en over de collega's het positiefst verschilden de verhalen over de criminelen enorm. We kwamen tot de slotsom dat vrijwel geen enkel verhaal klopte en dat de mensen achter de tralies meestal minder diepe redenen hadden dan de bewakers en bewaarders veronderstelden. Ook de eerste indruk klopte bijna nooit. De sfeer op de afdeling en de samenwerking tussen het personeel ging er een stuk op vooruit als men die verhalen probeerde te vergeten en vervangen door gewoon naar het gedrag van mensen te kijken. Zo ontstond de training 'Observeren en Rapporteren'. Vergeet jouw eigen verhaal en kijk naar wat je ziet. Wissel dat wat jij ziet uit met wat jouw collega ziet. Dan leer je veilig samenwerken en effectief reageren op gedetineerden. Niet door eindeloos in vergaderingen gedachtenspinsels uit te wisselen. In het echt zijn daders meestal niet slimmer of dommer dan wijzelf. Ons juridisch systeem zou een stuk minder verstopt raken als we eens op zouden houden met het eindeloos zoeken naar mogelijke diepere oorzaken van misdadigers.

Achter de doodgewone zinloze criminaliteit zit een hele machine van verhalenverzenners, verhalenmooimakers en verhalenandijkers. Tallozen verdienen daar hun geld mee en wij? Wij verslinden die verzonden verhalen maar wat graag.

SPREEKRECHT:
AL LANG GEEN VRAAG MEER!

Op 1 januari 2011 trad de wet Versterking Positie Slachtoffers in werking. De tien jaar voor mijn pensioen tot 1 januari 2017 was ik programmamanager slachtoffergericht werken binnen het ministerie van V&J. Na jaren van strijd door Slachtofferhulp Nederland en lotgenotenorganisaties trad de wet in werking. De belangrijkste argumenten die tegen het spreekrecht van nabestaanden en slachtoffers werden opgeworpen kom ik nu, acht jaar na inwerking-treding van de wet in het artikel in de Volkskrant tegen. Ten eerste: de emotionele inbreng van de slachtoffers verstoort het objectieve oordeel van de rechtsgang en ten tweede: we lopen het risico dat slachtoffers of nabestaanden worden gekwetst door respectloze daders.

Wat het eerste punt betreft, heb ik de afgelopen tien jaar kunnen zien dat het feit dat slachtoffers nu partij zijn in de rechtszaak een maatschappelijke aanwinst is. Men hoort nu rechtstreeks uit de mond van de nabestaanden hoe ingrijpend een misdrijf is geweest.

Welke levenslange gevolgen een geweldsmisdrijf voor het slachtoffer kan hebben. Uit gesprekken die ik met vele nabestaanden gevoerd heb, bleek telkens hoe groot de voldoening was nadat men van het spreekrecht gebruikt gemaakt had; ondanks dat men er tegenop had gezien. Ik ben dan ook een sterke voorstander van uitbreiding van het spreekrecht, zelfs tot verlengingszittingen TBS waar de nabestaanden het spreekrecht nu nog niet hebben.

Wat het tweede punt betreft het volgende: wij moeten slachtoffers leren zien als zelfstandige mensen die ondanks wat hun is aangedaan, eventueel met hulp, in staat zijn voor zichzelf op te komen. Het kan een eerste stap zijn in een lange pijnlijke weg om de dader tijdens de rechtszaak te confronteren met wat hij jou heeft aangedaan, maar dat het hem niet gelukt is jou te breken. Mijn bewondering geldt dan ook voor de slachtoffers en nabestaanden die een krachtig geluid lieten horen bij de zaak van Gökmen T.

Ik denk dat ondanks het stuitende optreden van de dader de slachtoffers na afloop, ondanks de pijn, tevredenheid voelden bij het feit dat ze het toch gezegd hadden.

Uit de Volkskrant Opie en Debat 7 maart 2010
Jan Bouman, sinds 1 januari 2017 gepensioneerd
psycholoog bij V&J, schrijver van o.a.:
Zitvlees, N.B. subtitel: I am not a victim!

U bent gewend om op deze laatste pagina de agenda van alle activiteiten aan te treffen. Door de huidige onzekerheden hebben we die echter weggelaten. U wordt op de hoogte gehouden door mailing- en of post; raadpleeg zo nodig de website.

Cocon

INHOUD

Van de redactie	Paul Kuiper	1
Van de bestuursstafel	Jack Keijzer	2
Wijzigingen bestuurs- en redactieleden	-	3
Corona-editie	Rien Verbiest	4
Deze crisis is voor honden een succes	Wil en Jos Vreeburg	5
Wolken (gedicht)	H & M Hagen	6
Het wordt een rustige zomer	Lucrea Kern	6
Afstand houden oma!	Maaïke Paardekoper	7
Gedicht	Maaïke Kuiper	7
De stille week in Corona-tijd	Paul Kuiper	8
Onwerkelijke werkelijkheid	Wanda Beemsterboer	9
Wij herdenken onze dierbaren...	-	10, 11 en 12
Naam (gedicht)	Gery den Otter	12
Ieder zijn mening	Paul Kuiper / Wil Vreeburg	13
Er is meer dan Corona	Marinus van den Berg	14
Deze crisis verstoort mijn evenwicht	Inge en Bert de Geus	15
Plichtmatige interesse (gedicht)	Marinus van den Berg	15
Corona en een koninklijke onderscheiding	Jan van Kleeff	16
Column uit --vrouw en misdaad--	Lucinda van de Ven	17
Quarantaine en de impact van een drama	Gert Jan Slump	18
Verzonnen verhalen	Jan Bouman	19
Spreekrecht allang geen vraag meer	Jan Bouman	20
Agenda		20
Inhoud		21

